

L'interrogant més inflat del món

Noves especulacions sobre l'assassinat de John F. Kennedy

Un assoleiat matí d'hivern una bala disparada des d'una finestra va matar el president dels EUA. Diverses investigacions localitzaren el que va disparar. Els assassins continuen lliures.

Però encara no està gens clar qui va matar John Fitzgerald Kennedy, el 35è president dels EUA, el 22 de novembre de 1963, a Dallas, Texas. Una xarxa de silenci n'ha guardat el secret.

D'aquí ve l'interès tan gran per la pel·lícula *JFK*, d'Oliver Stone. Està extraordinàriament ben muntada, però conté pures especulacions que no val la pena de refutar.

La tesi que Mark North va publicar el novembre passat em sembla la més versemblant, encara que no sigui tampoc demostrable en tots els detalls. (Mark North: *Act of Treason*. Carroll & Graf, Nova York, 672 pàgs.).

Tot periodista hauria de quedar en segon terme, rere el seu material. En aquest cas més impossible. Aquell 22 de novembre de 1963, en divendres, jo estava sopant amb l'editor Alfred Neven DuMent i poc després de les 20,00 hores em va trucar Ernst Buscholz, en aquells temps fiscal general a Hamburg, per comunicar-me que Kennedy havia estat víctima d'un atemptat.

Aquella nit gairebé no creia ningú que Lee Harvey Oswald fos l'únic franc tirador. L'*Hamburger echo*, ara desaparegut, pocs dies després fins i tot dubtava que ell fos l'autor de l'atemptat.

Mark North considera possible que John F. Kennedy hauria arribat al seu segon mandat si no hagués existit J. Edgar Hoover, cap del Federal Bureau of Investigation (la FBI). Hi ha proves que va retornar aposta les notícies sobre uns plans d'assassinar el president i el seu germà més petit, Robert (Bobby). Un rufià perjur, doncs, digne del paper de protagonista en un drama de Shakespeare.

Van fer-hi uns papers secundaris el vice-president Lyndon R. Johnson, que, amenaçat per un procés (*impeachment*) per corrupció i abús de poder —com més tard el vice-president de Nixon, Spiro T. Agnew— Kennedy segurament no hauria

nomenat per a un segon mandat, i també Earl Warren, cap del tribunal suprem dels EUA, sota la presidència del qual va presentar-se l'informe del seu mateix nom sobre les circumstàncies de l'assassinat de Kennedy amb dades palesament falses, o potser falsificades i tot. [Fins a quin punt se sentia Johnson amenaçat, ho demostra una irrupció al despatx del portaveu de la Cambra dels Representants, John McCormack, el 4 de febrer de 1964. Johnson, ja president, va entrar-hi amb precipitació, sense adonar-se de la presència de Winter-Berger, membre del *lobby* de Washington, i va començar a "bramar com un histèric": "John, aquest fill de puta (un Bobby Baker) m'arruïnarà. Si el *coch-sucker* parla, em fiquen a la garjola... Aquest *motherfucker*, l'he aixecat jo, i ara aconseguirà que sigui el primer president dels EUA que passa la resta de la seva vida entre barrots!"].

Comencem pel personatge principal. J. Edgar Hoover, nascut el 1895, era cap de la FBI el 1934. Per a ell, la caça de comunistes i aconseguir que el FBI tingués una estructura perfecta eren més importants que no perseguir gàngsters. Ell va trobar-se diverses vegades al Central Park de Nova York amb el conegut mafiós Frank Costello. També va qualificar els anys de la prohibició entre 1920 i 1933 de brou de cultiu de la delinqüència organitzada, cosa que sens dubte és certa.

La freda amonestació del president Franklin D. Roosevelt perquè es preocupés del món de la briva, va acatar-la fredament. Del 1909 al 1957 va treballar estretament amb el supressor de comunistes Joseph McCarthy.

El seu amic Johnson, que entretant havia arribat a president, va afirmar el 1964 que Hoover era el nord-americà en vida més important, cosa que no va impedir que l'endemà expliqués als seus col·laboradors que preferia tenir sota el tendal un home que pixés cap a fora i no a l'inrevés.

J. Edgar Hoover va viure amb la seva

mare fins que va morir-se-li, quan tenia 43 anys. En substitució d'ella, va agafar-se Clyde A. Tolson, que al mateix temps li feia de substitut en les seves funcions. De bon matí anava amb ell al despatx, amb ell dinava gairebé sempre al Harvey, prop de l'hotel Mayflower, sempre a la mateixa taula, sempre servits pel mateix cambrer, un cubà exiliat ("Hola Castro, ¡ha, ha!"). Els comptes del restaurant i d'altres locals, no els pagava mai. També passava els vespres amb Tolson. La conclusió és fàcil: una parella d'homosexuals que envellien junts.

A Tolson (que va sobreviure tres anys el seu amic) li agradava beure, a Hoover no, sobretot quan tenien fotògrafs a la vora. Aleshores Tolson havia d'amagar el got sota la taula.

Hoover era racista. De les fotografies que feia fer il·legalment a les cases de cites freqüentades pel defensor dels drets civils Martin Luther King, no li interessaven tant les pràctiques sexuals com el color de la pell de les noies.

A les carreres de cavalls, a on anava regularment amb Tolson, els seus agents s'havien d'assegurar per endavant que no hi hauria perill que el fotografiessin amb un corredor d'apostes famosos a la ciutat. A les apostes no arriscava mai més de deu dòlars. Les pèrdues, les pagava de la seva butxaca.

Durant el seu càrrec ja havia sobreviscut tres presidents quan John F. Kennedy va guanyar les eleccions el novembre del 1960 per majoria escassa. En total va traure més vots que el seu oponent Richard Nixon, però en alguns districtes electorals va haver-hi irregularitats organitzades que el FBI va haver d'investigar, i aquesta va ser la primera desgràcia.

El resultat electoral definitiu encara va ser convincent, però la segona desgràcia va seguir-se poc després. Kennedy sabia que havia d'agrair la seva fortuna als negocis il·legals d'alcohol del seu pare Joseph durant els anys de prohibició (quan

Roosevelt l'havia enviat despreocupadament a Londres com a ambaixador). Per això gastava molts diners en obres caritatives.

J. Edgar Hoover es va veure obligat a esbrinar aquests negocis bruts, mal que no li interessaven gens. Sentia aplec pel vell Kennedy.

Amb tot, el nou president hauria hagut de desfer-se del director del FBI (que tenia el 100% del sou assegurat en pensió vitalícia) sota el pretext de l'honor. Això no hauria estat gaire més difícil que quan Truman va acomiadar bruscament l'oficial de més alt rang, el més ben vist de les forces armades nord-americanes, Douglas Mac Arthur, per insubordinació potencial (el procònsol de Tòquio davant el Congrés: "Fins i tot m'han titllat d'instigador de guerra").

¡Si Kennedy no hagués tingut la vida privada que tenia, però! Que era un marit notablement infidel, en aquells temps encara no havia passat tant a l'ordre del dia. Això no obstant, és incompreensible per què el dia que va tenir segura la seva elecció a president no va renunciar a una amant relacionada amb els gàngsters, que li havia proporcionat Frank Sinatra. Tanmateix l'hauria pogut deixar en comptes de fer donacions caritatives.

¿No sabia que lliurava gratuïtament material d'extorsió al seu enemic Hoover, homosexual però purità, en compartir Judith Campbell-Exner amb el gàngster Sam Mo Mo Giancana (i amb Frank Sinatra, és clar) al llarg de més de mig any de presidència?

¿De quines arts es servia ella? O potser Giancana tenia la mà ficada en els resultats electorals de Chicago, amb una majoria ben escassa però impugnada en va? El mateix Kennedy es va trobar mes d'una vegada amb Giancana. I aquest mantenien estretes relacions amb la "família" Marcello, que, segons Mark Noth, va gestionar el magnicidi de Dallas a través d'assassins a sou.

El que no podia haver agradat al director de la FBI (que anomenava SOG, *Seat of Government*, el seu quarter general a Washington) era que Kennedy es vantés de ser el primer president dels EUA que havia comès adulteri al dormitori d'Abraham Lincoln (víctima també d'un assassinat). Amb tot plegat, sent ja considerable, encara no n'hi hauria hagut prou si JFK no hagués nomenat ministre de Justícia el seu germà Bobby, de 35 anys. Bobby estava lliurat al president, però era d'una altra fusta. A l'inici dels seus càrrecs oficials, tots dos germans havien estat rigo-

rosament anticomunistes per evitar malesos.

El paper de Robert Kennedy en la crisi de Cuba de l'any 1962 s'ha exagerat molt. Van ser de John, les justificades preocupacions per Berlín (de què Adenauer, a Bonn, no volia saber res). Va ser John, el que es va trobar amb Khruixtxov a Viena, encara que s'ha donat una interpretació falsa a tot el món, com si el jove i inexpert president s'hagués deixat prendre el coratge pel senyor del Kremlin. Després de la desfeta a la badia de Cochinos no va ser gaire difícil donar-la, aquesta interpretació, i J. Edgar Hoover va contribuir-hi.

JFK era conscient que els EUA superaven els soviètics en el tema dels míssils

No és imaginable què hauria passat si Kennedy, hagués perdut la sang freda. Però com que en el punt àlgid de la crisi continuava sent un conquistador incorregible, va encarregar al seu ministre de defensa Robert McNamara que li fes arribar al lilit una secretària del ministre d'Economia que recentment havia entrat en el seu camp de visió. Artús i la taula rodona a Camelot.

Bobby també faria un paper encara dubtós fins al dia d'avui en relació amb la mort de Marilyn Monroe, de la qual van abusar tots dos germans. Com a ministre, nominalment, ell era el superior de J. Edgar Hoover. Es tutejaven, i es feien la guitza l'un a l'altre sempre que podien.

Encara no està clar qui va matar J. F. Kennedy.

ARXIU

nuclears, però que malgrat tot els soviètics havien de respondre a qualsevol atac contra Cuba amb l'ocupació, gairebé sense combat, de Berlín occidental. Aleshores, ¿què? Quan Bobby, en absència del president, va invitar el consell dels militars a votar aquesta qüestió, no va guanyar la seva retòrica ("El meu germà no serà el Tojo de l'any 1962"), sinó la voluntat del president, la qual surava als aires.

Naturalment aquest sabia prou bé que, d'una banda, no podia permetre ni míssils ni armes atòmiques al pati interior dels EUA; però, d'altra, que Churchill no comprendria aquesta lògica Monroe, perquè igualment havia d'acceptar tota mena de material bèl·lic a Turquia o a altres llocs.

Kennedy va ser criticat en aquell moment, entre d'altres, pel posterior ministre d'Exteriors Henry Kissinger. Des de la perspectiva actual, però, tenia raó ell, ell, i no els falcons a l'estil de la Dean Acheson.

Encara que el sempre ben vestit Hoover, que els diumenges no anava mai al despatx, disposés de batallons més forts -14.000 empleats, la meitat de tots els treballadors del ministeri de Justícia-, un Bobby curt d'armilla arribava amb la seva quitxalla al despatx del director justament al dissabte i li demanava que fes una estona de *babysitter*, perquè ell havia d'anar a la Casa Blanca. En canvi si venia casualment un diumenge sense quitxalla i el director de la FBI no hi era, doncs aleshores s'asseia i deia: "Puc esperar".

Amb el president mateix, Hoover potser s'hi hauria entès sobre el terreny escabros de les tafaneries de lilit. Hoover només volia un perllongament del seu contracte fins més enllà de la jubilació prescrita, evidentment fins que se n'anés a l'altre món ("Déu meu, ¿què serà dels EUA!"). Però el jove Kennedy tenia uns criteris morals més estrictes que el germà gran, no hi havia cap entesa. I

L'assassinat d'Oswald no va fer sinó complicar l'afer.

ARXIU

Bobby, l'home de més confiança del president, encara es va buscar pel seu compte una tasca que només va ser instrumentalitzada per Hoover: combatre la delinqüència organitzada.

Les conseqüències no podien trigar. Els gàngsters van pensar si havien de liquidar el ministre de Justícia, però de seguida se'ls va acudir que seria millor matar el president, perquè el vice-president Lyndon B. Johnson, el seu successor potencial, encara depenia molt més de Hoover del que Kennedy n'havia depès mai. Johnson miraria de desfer-se de Bobby en la primera oportunitat que se li presentés.

¿Com va aconseguir Hoover les informacions que guardava tan estrictament? A través dels mitjans il·legals de costum, però sobretot a través d'un sistema anomenat Elsur (Electronic Surveillance). No proporcionava imatges, però sí veus. De l'existència d'aquest sistema ni tan sols en sabien res els germans Kennedy.

Un informe d'Elsur del 2 de maig de 1963 a Nova York reproduïa la conversa d'un tal Sal Profaci i un tal Michelino Clemente. Clemente deia:

—Bob Kennedy no parará fins que tots nosaltres siguem a la presó. Fins que no es reunexi la Comissió i es faci càrrec de l'assumpte, les coses no canviaran.

La "Comissió" era el màxim comandament de la Cosa Nostra per a afers pacífics i bel·licosos.

El 14 d'octubre de 1963 —ens acostem al dia de l'assassinat— Elsur dona una informació des d'una botiga de roba de Chicago. Sam Giancana, que compartia Judith Campbell-Exner amb Kennedy, també hi està present. Consideren que Bobby Kennedy juga al golf, això se sap per JFK.

Un proposa posar-li una bomba a la bossa de golf.

El 31 d'octubre de 1963 Elsur comunica des de Buffalo. Stefano i Peter Maggadi no parlen sobre el president. Peter diu: "Hauria de caure mort". Stefano: "S'hauria de matar tota la família, mare i pare també". El pare, Joseph, està mig paralític després d'un atac de feridura perquè Hoover, ho volgués o no, l'havia hagut d'empaitar.

J. Edgar Hoover no transmet cap d'aquestes notificacions d'Elsur (i totes passen pel seu escriptori) a la guàrdia personal del president, a l'esquifit Secret Service comparat amb la FBI de Hoover; no en transmet cap al seu superior, el minis-

Hoover va "permetre" l'assassinat del president. ARXIU

tre de Justícia, que al capdavant també estava amenaçat, ni tampoc al president mateix. A l'Anglaterra elisabetiana, un traïdor de set soles com aquest, l'haurien decapitat a la Torre.

Curt Gentry descriu en la seva biografia de Hoover què va passar 23 dies després d'aquesta darrera notificació d'Elsur des de Buffalo (Curt Gentry: J. Edgar Hoover, *The Man and the Secrets*. W.W. Norton & Cia, Nova York, 848 pàgs.): una trucada telefònica per a Robert Kennedy durant la pausa d'una conferència, dinant al Hickory Hill, on s'havia de discutir al llarg d'un dia la lluita contra la delinqüència organitzada. Bobby no oblidaria i perdonaria fins a la seva mort, que també seria per assassinat, allò que Hoover li va dir per telèfon:

—HOOVER: Tinc novetats per a tu.

—R. KENNEDY: ¿Quines novetats?

—HOOVER, molt fred, com qui parla de negocis: han disparat contra el president.

—R. KENNEDY, esmaperdut: ¿Què? Oh, jo... ¿és greu? Jo...

—HOOVER: Em penso que és greu. Em preocuparé dels detalls. Et trucaré quan sàpiga més coses.

Com Robert Kennedy va queixar-se posteriorment, "Hoover no estava més excitat que si m'hagués fet saber que havia desemmascarat un comunista a la Universitat de Howard".

Mitja hora després, una altra trucada de Hoover, que simplement diu: "El president és mort".

Curiosament, el director del FBI i Robert Kennedy van tenir al primer moment el mateix pensament: ¿Havia estat la CIA, sota les ordres del seu director John McCone? Justament al mateix dia de Dallas, la CIA havia posat en marxa un comando cap a Cuba per matar Fidel Castro, i no era el primer intent, dit de passada. Poques hores després de l'assassinat, Bobby va preguntar a McCone cara a cara: "¿Ha matat vostè el meu germà?". No havia estat ell; amb tota probabilitat, certament que no.

El món consagrat del Kennedy de la crisi de Cuba, del cercle de Camelot, del rei Artús i la Taula Rodona, havia caigut a bocins. S'havia acabat l'heroi, les debilitats físiques i morals del qual només coneixien els més propers, i mai més no tornaria a haver-n'hi cap com ell.

Per prudència, no havien assabentat el president dels atemptats contra Castro, pel qual Kennedy sentia un odi personal. Però ¿per què no sabia res d'Elsur? Naturalment, en aquells temps ja hi havia mètodes legals i il·legals d'interceptar con-

verses. Avui dia, els EUA intercepten converses arreu del món.

Elsur era l'arma que J. Edgar Hoover va utilitzar contra tres presidents, contra Kennedy, Johnson i Nixon. Tampoc Kissinger no va poder convèncer Nixon de desfer-se de Hoover. Va morir al peu del canó el 1972.

Kennedy tampoc no es quedava curt quan es tractava d'interceptar converses. Després del fracàs a la badia de Cochinos no li havia agradat gens que els militars intentessin moure's amb un ritme propi. Per això va fer col·locar micròfons secrets a les sales de conferències de la plana major per a la crisi de Cuba, cosa que l'autèntic rei Artús hauria reprovat. Al seu escriptori també tenia un aparell interceptor, però gairebé no l'usava perquè temia deixar-se'l connectat.

Indubtablement, J. Edgar Hoover no va voler matar Kennedy. Només va permetre allò que no tenia la intenció de canviar. Però quan JFK va ser mort, com havia esperat i desitjat, Johnson i ell tenien el mateix interès: que havia d'haver estat un sol criminal boig, un comunista. Hoover ja "ho sabia" poques hores després de la detenció de Lee Harvey Oswald.

Ja feia temps que la màfia, que treia tan poc el son a Hoover i al seu amic Tolson, era una societat de tortura. Carlos Marcello, sense drets de ciutadania, estava contínuament sota l'amenaça d'extradició i en tenia prou sí el president perdia la vida. Aleshores podria continuar els negocis com abans.

Com al cap de la seva família a Nova Orleans, va fer que la qüestió es decidís i que el seu amic Trafficante, de Chicago, autoritzés allò que s'anomena un "contracte": en certa manera, posar preu al cap de JFK.

Lee Harvey Oswald, home d'idees confuses, no podia haver estat el *contract killer*, almenys no ell sol. Tenia relacions amb cubans d'esquerra exiliats, això quadrava. Havia estat a Rússia i havia tornat amb una muller russa: també quadrava. Volia anar a l'Havana a fer-se fotògraf, i això també quadrava.

El que no quadrava era que, encara que havia estat infant de marina, no era cap bon tirador. Fins al dia d'avui, els especialistes en balística consideren impossible que fins i tot un tirador de primera amb una arma Mannlicher-Carcano ha-

gués encertat tres o quatre vegades en blanc en moviment des de tal distància, i a més a més en tan poc temps, com tothom sap.

Encara més penós: el FBI es va haver de defensar contra unes especulacions de la premsa sobre el fet que Oswald hagués estat un dels seus informadors pagats. Que Hoover es negués a fer públic el document original de la declaració de la renda d'Oswald, parla a favor d'això. També va intervenir-hi la comissió Warren, que no era res més que una investigació de J. Edgar Hoover contra J. Edgar Hoover.

Tothom sabia que Kennedy era un marit infidel. En la foto, amb Marilyn Monroe.

¿Per què Oswald no era a la llista de les persones perilloses, ja que tenia una ocupació en la biblioteca escolar de Dallas per on havia de passar el president? ¿I quin era el seu motiu?

Ell no tenia res contra el president. Tenia alguna cosa contra el FBI, els funcionaris del qual havien interrogat i atemorit la seva muller Marina, que no dominava l'anglès.

Ell mateix havia aparegut a l'oficina del FBI de Dallas i havia amenaçat en una nota que faria saltar pels aires tot l'edifici. Però no s'havien preocupat més d'aquest home. Va beure's una cola al bar de la biblioteca mentre s'acostava el cotxe del president. Tampoc no el van detenir quan va sortir de la biblioteca després dels trets.

És possible que aleshores fos presa del pànic. Va anar a buscar la seva pistola a

la pensió on vivia (o potser tampoc no ho va fer). Que hagués disparat amb ella el policia patroller Tippit no es va poder provar irrefutablement a causa d'una "deformació" dels quatre trets i de moltes altres circumstàncies. Som a Texas.

Contractar d'assassí un home com Oswald amb la seva inestabilitat psíquica hauria estat tota una bogeria, i la gent de Marcello no eren uns *amateurs*. Però també Mark North resta devent-nos la prova irrefutable que Lee Harvey Oswald estigués dinant al bar de la biblioteca mentre que "almenys" dos franc tiradors assassinaven el president.

J. Edgar Hoover, però, i aquí tornem a trepitjar terreny segur, sabia per uns telegrames Airtel, xifrats, de l'existència d'un pla dels gàngsters Marcello i Trafficante per matar el president abans del 8 de novembre 1964, abans d'un eventual segon mandat seu, doncs.

Com que som a Texas, no hi ha cap acta, ni cap gravació, dels interrogatoris de Lee Harvey Oswald. En canvi, l'inspector de correus va poder parlar mitja hora amb ell.

Hi va haver una trucada anònima que Oswald seria assassinat de camí cap a la presó. Això va passar. Jack Ruby, propietari d'un club nocturn i antic confident de la FBI, va arribar al soterrani de la comissaria sense que ningú no el destorbés i va disparar contra Oswald amb un Colt.

Ara gairebé ja no es podien esborrar més rastres, la comissió

Warren (dirigida per Johnson i Hoover) podia començar el seu joc embrollat. L'antic director de la CIA, destituït per Kennedy i cridat a la comissió per Johnson, Allen Dulles (el germà del difunt ministre d'Exteriors John Foster), va dir que ell, en lloc de Hoover, juraria en fals, si calia, però naturalment no davant del president.

El jutge Earl Warren, la més alta instància del país, va respondre a un periodista que va preguntar si "l'informe" es publicaria: "Probablement, però no en vida seva".

S'ha fet públic... com l'interrogant més inflat del món.

Rudolf Augstein

©Der Spiegel

Traducció: Carme Gala